

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Unie rovnosti: Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030

(COM(2021) 101 final)

(2021/C 374/09)

Zpravodaj: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Žádost o vypracování stanoviska	Komise, 26. 3. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	21. 6. 2021
Přijato na plenárním zasedání	7. 7. 2021
Plenární zasedání č.	562
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	233/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá novou strategii EU v oblasti práv osob se zdravotním postižením, která zohledňuje mnoho návrhů Evropského hnutí pro zdravotně postižené a občanské společnosti. Odráží také mnoho návrhů obsažených ve stanovisku EHSV z roku 2019⁽¹⁾, usiluje o provedení Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením na úrovni EU a je nezbytnou součástí Unie rovnosti. EHSV je nicméně znepokojen oslabením závazných opatření a přísných právních předpisů provádějících strategii, ale uznává, že tato nová strategie je oproti strategii na období 2010–2020 jasným krokem vpřed.

1.2. Závazek zřídit platformu pro zdravotně postižené je velmi slibný, ale může také zklamat, pokud bude špatně prováděn. Informace o členech, pořadech jednání (s možností zasahovat do bodů pořadu jednání) a výsledcích musí být transparentní. Platforma musí také zajistit, aby organizace osob se zdravotním postižením měly silnou pozici. Domníváme se, že EHSV má čím přispět a musí se na platformě spolupodílet.

1.3. Je třeba posílit vazbu mezi strategií práv osob se zdravotním postižením a významnými investicemi v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Je třeba rovněž zajistit a maximalizovat vazbu na provádění a sledování akčního plánu pro evropský pilíř sociálních práv, a zejména 17. zásady pilíře. EHSV by si přál, aby existoval jasnější a silnější program ze strany Evropské komise, pokud jde o způsob podpory využívání vnitrostátního Nástroje pro oživení a odolnost s cílem pomoci osobám se zdravotním postižením zotavit se po pandemii. Pro zajištění smysluplné konzultace občanské společnosti musí Komise oslovit ty členské státy, které transparentně neinformovaly o svých plánech nebo se neřídily pokyny Komise. Komise se musí také rozhodně postavit proti plánům investic, jež jdou proti Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením, jako je tomu v případě investic do ústavní péče.

1.4. EHSV vítá návrh týkající se střediska AccessibleEU, i když v této fázi nesplňuje požadavek Výboru na zřízení Evropské rady pro přístup. Komise musí jasně a transparentně sdělit, jak plánuje tuto agenturu financovat a personálně obsadit a jak zajistit, aby v ní byly zastoupeny osoby se zdravotním postižením – ty musí být zastoupeny interně jako zaměstnanci a odborníci, nejen externě jako konzultované subjekty.

1.5. EHSV důrazně podporuje stěžejní iniciativu týkající se evropského průkazu osob se zdravotním postižením, který má podle něj potenciál přispět k velké změně. EHSV však lituje, že zatím neexistuje žádný závazek, jak zajistit, aby ho členské státy uznávaly. Výbor zdůrazňuje, že je třeba, aby byl průkaz osob se zdravotním postižením proveden prostřednictvím nařízení, takže ho bude možné přímo uplatňovat a vymáhat v celé EU.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 41.

1.6. EHSV podporuje plán na sestavení příručky správné volební praxe věnované účasti občanů se zdravotním postižením na volebním procesu, která je plánována na rok 2023. Podporuje také plánovanou spolupráci s členskými státy, Evropskou sítí pro volební spolupráci a Evropským parlamentem s cílem zaručit politická práva osob se zdravotním postižením na rovnoprávném základě s ostatními. EHSV doporučuje realizovat tyto kroky co nejdříve, aby měly vnitrostátní a místní orgány čas přijmout postupy pro lepší přístup ještě před evropskými volbami v roce 2024.

1.7. Chybí konkrétní opatření, která by řešila potřeby žen a dívek se zdravotním postižením. EHSV požaduje co nejdůslednější nápravu začleněním genderu jako relevantního rozměru do všech opatření, která jsou již ve strategii obsažena. K tomu je třeba přistupovat obzvlášť opatrně v případech opatření, která se zabývají násilím. Zaměření na ženy by rovněž mělo být rozšířeno na rodinné členy poskytující dlouhodobou a neformální péči svým příbuzným se zdravotním postižením, neboť úlohu pečovatele přebírají především ženy. Po přezkumu strategie v polovině období by EHSV uvítal, aby byla v druhé polovině období strategie navržena specifická stěžejní iniciativa týkající se žen se zdravotním postižením.

1.8. Opatření zaměřená na přístup ke spravedlnosti a osoby se zdravotním postižením jako oběti násilí jsou nesmírně důležitá. EHSV se domnívá, že tato opatření, a zejména ta, která se týkají odborné přípravy odborníků v systému soudnictví a pracovníků donucovacích orgánů, musí také poskytnout vodítko k tomu, jak zajistit, aby osobám se zdravotním postižením nebyl odíráán přístup ke spravedlnosti z důvodu zbavení právní způsobilosti nebo aby nebyly vystaveny průtahům při dovolávání se spravedlnosti z důvodu problémů spojených s dostupností, nedostatečné podpory při přijímání rozhodnutí nebo chybějící možné pomoci při komunikaci, jako je tlumočení do znakového jazyka.

1.9. Navrhované pokyny ke zlepšení nezávislého života a začlenění do společnosti jsou bodem, k němuž musí Komise přistupovat obzvlášť pečlivě. Pokyny musí vycházet z velmi jasných definic toho, co chápeme pod pojmem ústavní péče, služby poskytující podporu v komunitě a nezávislý život. EHSV doporučuje Komisi, aby své definice založila na definicích, které stanovila a schválila Evropská skupina odborníků pro přechod od institucionální ke komunitní péči, a na obecné poznámce č. 5 k článku 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

1.10. Navrhovaný balíček týkající se zlepšování výsledků v oblasti zaměstnanosti i závazek Komise zlepšit přijímání a začlenění osob se zdravotním postižením do orgánů EU jsou jasnou reakcí na výzvy občanské společnosti. Je třeba rozhodně zdůraznit, jak zásadní je zaměřit se na podporu kvalitního zaměstnání pro osoby se zdravotním postižením s ohledem na pandemii COVID-19⁽²⁾, a v tomto smyslu mohla být strategie odváznější. EHSV důrazně doporučuje, aby se začalo pracovat na stanovení ukazatelů potřebných ke sledování provádění těchto opatření a aby bylo vyvinuto úsilí o sladění těchto opatření s opatřeními v oblasti civilní ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Pokud jde o zaměstnanost v členských státech, mohl by ji částečně řešit návrh Komise zahrnout ukazatele týkající se rozdílů v zaměstnanosti zdravotně postižených do nového srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů pilíře sociálních práv a do některých dalších ukazatelů zahrnout členění podle zdravotního postižení. EHSV zdůrazňuje, že cílem není jen vyšší míra zaměstnanosti, nýbrž také její kvalita, která osobám se zdravotním postižením umožní dosáhnout díky práci lepšího sociálního postavení. Navrhuje proto, aby srovnávací přehled obsahoval ukazatele kvality zaměstnávání osob se zdravotním postižením, například to, zda mají dlouhodobé pracovní smlouvy na plný úvazek a zda jsou zaměstnány na otevřeném trhu práce. Komise bude muset tvrdě prosazovat cíle stanovené pro členské státy, které určují, do jaké míry by měly do roku 2030 snížit rozdíly v zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Přejeme si, aby byly přijaty ambiciózní cíle zaměřené na co největší odstranění jakýchkoli rozdílů v zaměstnanosti, a to se zaměřením na zaměstnanost na otevřeném trhu práce.

1.11. Strategie navrhuje řadu opatření v oblasti vzdělávání. EHSV zdůrazňuje, že kroky v oblasti odborné přípravy učitelů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami by se měly zaměřit také na vzdělávání učitelů v běžných vzdělávacích zařízeních, pokud jde o poskytování inkluzivní výuky. Členské státy musí být vybízeny k tomu, aby do vzdělávacích zařízení podporujících začleňování přidělovaly pedagogy se vzděláním pro výuku dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, aby se dětem se zdravotním postižením dostalo specializované podpory, kterou mohou potřebovat, a zároveň aby byly součástí běžné školy, kterou navštěvují žáci bez zdravotního postižení.

⁽²⁾ Zdravotní postižení a začlenění na trhu práce: Politické trendy a podpora v členských státech EU

1.12. Návrh aktualizace souboru nástrojů souvisejících s „přístupem k rozvojové spolupráci EU založeném na právech, v němž jsou zahrnuta všechna lidská práva“ je pozitivním krokem. K tomu by měly přispět vnitrostátní a místní organizace osob se zdravotním postižením se sídlem v zemích, kde se tyto investice realizují.

1.13. Kroky v oblasti podpory členských států při provádění Haagské úmluvy z roku 2000 by byly v rozporu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, pokud jde o otázky, jako je nucená léčba a nátlak. Dříve než Komise podnikne další kroky, je tuto otázku třeba řešit ve spolupráci s organizacemi osob se zdravotním postižením.

1.14. EHSV vítá závazek Komise jít příkladem. Je nutné důsledně uplatňovat návrhy týkající se například přístupnosti budov Komise a neodchýlit se od harmonogramu provádění uvedeného ve strategii.

1.15. Jedním ze zásadních návrhů je navrhovaná strategie pro sběr údajů. EHSV zdůrazňuje potřebu zajistit systematictější sběr rozčleněných údajů, případně s využitím krátkého souboru otázek Washingtonské skupiny.

1.16. Očekává se, že rámec pro sledování cílů a opatření strategie bude připraven během roku 2021. EHSV, a zejména jeho skupina pro otázky zdravotního postižení, jsou připraveny pomoci Komisi při jeho navrhování, spolu s organizacemi osob se zdravotním postižením, které by měly být plně a smysluplně zapojeny do celého procesu.

1.17. Ve strategii se uvádí, že osoby se zdravotním postižením by se měly plně zapojit do konference o budoucnosti Evropy. EHSV uvítá splnění tohoto závazku ze strany Evropské komise v podobě zapojení osob se zdravotním postižením a organizací, které je zastupují, do všech oblastí konference, tedy nikoli pouze do těch, jež se specificky týkají zdravotních postižení.

1.18. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby začala připravovat výběr kandidáta EU na členství ve Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením, a doporučuje vybrat Evropanku se zdravotním postižením.

1.19. Rada EU má při provádění této strategie rovněž zásadní úlohu. EHSV vyzývá Radu, aby se připojila k platformě pro zdravotně postižené a aby urychleně jmenovala koordinátora pro zdravotní postižení, jak je stanoveno ve strategii. Koordinátor pro zdravotní postižení v Radě by měl sloužit jako kontaktní místo Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, jak navrhuje EU v závěrečných připomínkách v rámci přezkumu této úmluvy z roku 2015.

1.20. EHSV rovněž vyzývá hnutí zdravotně postižených, aby bylo proaktivní a usilovalo o to, aby každý krok této strategie plnil to, co slibuje, a prokázalo solidaritu důrazem na platnost těchto opatření též pro osoby se zdravotním postižením z řad přistěhovalců a uprchlíků. Zahájení strategie práv osob se zdravotním postižením je teprve začátek. Skutečnou změnu pro osoby se zdravotním postižením nepřinese samotná strategie, ale spíše síla každé z jejích složek v nadcházejícím desetiletí. Provádění nové strategie by měli v plném rozsahu podporovat sociální partneři a organizace občanské společnosti.

2. Obecné připomínky

2.1. EHSV s potěšením konstatuje, že Strategie EU v oblasti práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 představuje ve srovnání s předchozí strategií jasný krok vpřed. EHSV rovněž velmi oceňuje konzultační postup Komise a skutečnost, že mnohé návrhy, které EHSV předložil ve svém stanovisku⁽³⁾, se staly součástí konečné strategie. Ukazuje to rovněž, že Výbor má velký vliv na výsledky nových politik a iniciativ EU.

2.2. EHSV je potěšen tím, že se Komise rozhodla pro sedm stěžejních návrhů s jasnými cíli a termíny splnění. Tato úroveň transparentnosti výrazně usnadní práci EHSV, občanské společnosti a sociálních partnerů při přípravě jejich příspěvku k těmto opatřením.

2.3. Mezi stěžejními návrhy má podle EHSV stěžejní potenciál středisko zdrojů AccessibleEU. Jeho úspěch bude částečně záviset na zdrojích, které mu Komise přidělí, na odbornosti pracovníků, kteří jej budou řídit, a na jeho schopnosti sdružovat odborníky, kteří mohou členským státům předat poznatky skutečné hodnoty.

⁽³⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 41.

2.4. EHSV vítá návrh na vytvoření celoevropského průkazu osob se zdravotním postižením. To, jak tento průkaz změní životy osob se zdravotním postižením, bude záviset na právech a nárocích, které jeho zavedení poskytne, a na tom, zda budou podniknuty kroky k zajištění jeho prosazení ve všech členských státech.

2.5. Jednou ze silných stránek strategie je způsob, jakým ovlivní vnitřní fungování Komise a její propojení s ostatními institucemi EU. EHSV vítá zejména závazek každoroční výměny názorů mezi Komisí a EHSV. Domníváme se rovněž, že EHSV by měl mít v nové platformě pro zdravotně postižené místo vedle organizací osob se zdravotním postižením.

2.6. Nová strategie se v některých ohledech jeví jako zdráhavý krok vpřed. Strategie vychází z mnoha návrhů obsažených ve stanovisku EHSV⁽⁴⁾, závazek k přijetí nových právních předpisů zde však v podstatě není. Z pěti opatření, která se týkají „tvrdých“ právních předpisů, jde ve čtyřech případech o přezkum stávajících právních předpisů, který již probíhá, a v jednom případě o návrh na prozkoumání možnosti právních předpisů „v případě potřeby“. Nová strategie upřednostňuje takové mechanismy, jako jsou pokyny a sady nástrojů, které sice mohou podpořit prosazování postupů v členských státech, ale nesou s sebou mnohem větší riziko nedodržování předpisů, aniž by bylo členské státy možné pohnat před Soudní dvůr EU.

2.7. Komise ve strategii slíbila, že se bude zabývat určitými otázkami prostřednictvím ostatních strategií a akčních plánů EU, jako je strategie EU pro digitální veřejnou správu a akční plán pro sociální ekonomiku. Komise ne vždy podrobně uvádí, jak přesně budou otázky týkající se zdravotního postižení v rámci těchto strategií řešeny. Je třeba podrobněji uvést, jak přesně toto Komise navrhuje provést.

2.8. EHSV má obavy ohledně kroků v oblasti podpory členských států při provádění Haagské úmluvy z roku 2000, které by byly v rozporu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, pokud jde o otázky, jako je nucená léčba a nátlak v lékařských postupech. Dříve než Komise podnikne další kroky, je tuto otázku třeba řešit ve spolupráci s organizacemi osob se zdravotním postižením.

2.9. EHSV se domnívá, že strategie má potenciál dosáhnout skutečné změny, ale že to zcela závisí na tom, jak dobře bude prováděna a jak ambiciózní budou jednotlivá opatření. Pokud Komise a členské státy nebudou ambiciózní při prosazování opatření měnících současný stav, mohla by strategie značně zaostat za očekáváním více než 100 milionů osob se zdravotním postižením v EU.

2.10. EHSV vyzývá hnutí zdravotně postižených, aby se aktivně zasazovalo o to, aby strategie splnila to, co slibuje. Skutečnou změnu pro osoby se zdravotním postižením nepřinese samotná strategie, ale spíše síla každé z jejích složek v nadcházejícím desetiletí.

3. Přístupnost a využívání práv EU

3.1. Druhá a třetí kapitola strategie se týkají opatření souvisejících s přístupností a vyžíváním práv EU. Mezi hlavní opatření patří:

3.1.1. Stěžejní iniciativa na zřízení střediska zdrojů „AccessibleEU“. Toto středisko spojí vnitrostátní orgány odpovědné za provádění a prosazování pravidel týkajících se přístupnosti s odborníky z oblastí přístupnosti, aby sdíleli osvědčené postupy a vyvíjeli nástroje a standardy, jejichž cílem je usnadnit uplatňování práva Unie. To odráží požadavek EHSV na zřízení Evropské rady pro přístup. Komise musí vysvětlit, jak bude toto středisko zdrojů financováno a personálně obsazeno a jak osloví odborníky na přístupnost, osoby se zkušenostmi ohledně otázek týkajících se přístupnosti a organizace osob se zdravotním postižením.

3.1.2. Zavedení evropského průkazu osob se zdravotním postižením do konce roku 2023 za účelem jeho uznávání všemi členskými státy. EHSV s potěšením konstatuje, že jde o přímou reakci na výzvu obsaženou v jeho stanovisku z roku 2019⁽⁵⁾. Úspěch této iniciativy bude záviset na rozsahu nároků, které bude tento průkaz poskytovat, a na tom, zda se všechny členské státy dohodnou na jeho úplném provedení. EHSV vyzývá Komisi, aby byla v otázce evropského průkazu osob se zdravotním postižením ambiciózní, vzhledem k tomu, že půjde o jeden z klíčových výstupů strategie a měřítko, podle něhož budou mnozí hodnotit její úspěch.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 41.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 41, Úř. věst. C 56, 16.2.2021, s. 36.

3.1.3. Vyhodnocení uplatňování směrnice o přístupnosti internetových stránek a posouzení, zda by tato směrnice měla být revidována. Toto hodnocení je příležitostí k analýze toho, zda je tento právní předpis vhodný pro daný účel ve stále digitálnějším veřejném sektoru, zejména po pandemii COVID-19. EHSV se domnívá, že Komise by měla zrušit výjimku z rozsahu směrnice uplatňovanou na některé internetové stránky (např. pro školy, mateřské školy a jesle), neboť tyto případné výjimky mohly mít negativní dopad na osoby se zdravotním postižením, které mohou získat přístup k těmto veřejným službám pouze prostřednictvím digitálních nástrojů. Uvítali bychom také jasnější vysvětlení toho, jaké opatření bude přijato v případě členských států, které požadavky této směrnice nesplní.

3.1.4. Přezkum řady stávajících právních předpisů, konkrétně legislativního rámce souvisejícího s energetickou náročností budov, včetně dopadu na zlepšení přístupnosti v důsledku požadavků na renovace; předpisového rámce o právech cestujících; nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 1315/2013⁽⁶⁾ o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě za účelem posílení přístupnosti a balíčku pro městskou mobilitu. I když je EHSV zklamán, že Komise nebyla ambicióznější a nenavrhl více opatření založených na tvrdých právních předpisech, je potěšen, že strategii ovlivnila jeho výzva k přijetí opatření v oblastech přístupnosti zastavěného prostředí a dopravy. EHSV vyzývá Komisi, aby byla v navrhovaných změnách ambiciózní a prosazovala odvážná opatření v oblasti přístupnosti.

3.1.5. Sestavení příručky správné volební praxe věnované účasti občanů se zdravotním postižením na volebním procesu a spolupráce s členskými státy, Evropskou sítí pro volební spolupráci a Evropským parlamentem s cílem zaručit politická práva osob se zdravotním postižením, včetně práva kandidovat ve volbách a dostávat přístupné informace. Komise se bude potřebami osob se zdravotním postižením zabývat rovněž v přehledu o elektronickém hlasování a bude podporovat inkluzivní demokratickou účast. Bude důležité, aby Komise úzce spolupracovala s Evropským parlamentem na zajištění přístupnosti příštích evropských voleb a toho, aby EU šla příkladem.

4. Důstojná životní úroveň a rovná účast

4.1. Čtvrtá a pátá kapitola strategie zahrnují opatření týkající se kvality života a rovnosti. Mezi hlavní opatření patří:

4.1.1. Stěžejní iniciativa o pokynech pro nezávislý život, aby členské státy zlepšily nezávislý život a začlenění do společnosti. EHSV ji považuje za potenciálně zásadní iniciativu. Její působení bude záviset na jasné a přesné definici toho, co představuje ústavní péči, proč je třeba se jí vyhnout a co se rozumí investicemi do komunitních služeb a nezávislého života. Pokyny musí být vypracovány s přispěním osob se zdravotním postižením a jejich zastupujících organizací.

4.1.2. Rámec sociálních služeb s cílem zlepšit poskytování služeb osobám se zdravotním postižením a zvýšit atraktivitu pracovních míst v této oblasti. EHSV se domnívá, že tento rámec se musí zaměřit nejen na to, jak zatraktivnit odvětví sociálních služeb z hlediska platů a pracovních podmínek, ale také jak zajistit, aby poskytovatelé služeb byli odpovídajícím způsobem proškoleni v tom, jak poskytovat podporu dle volby uživatelů služeb, která bude vedena přístupem zaměřeným na člověka a založeným na lidských právech.

4.1.3. Nový balíček o výsledcích osob se zdravotním postižením na trhu práce. Komise bude v rámci tohoto balíčku mimo jiné zajišťovat, aby členské státy důsledně uplatňovaly práva, která uděluje směrnice o rovnosti v zaměstnání, a v roce 2021 podá zprávu o jejím provádění. Komise bude rovněž dohlížet na vypracování akčního plánu pro sociální ekonomiku v roce 2021, včetně příležitostí souvisejících s osobami se zdravotním postižením a začleněním na otevřený trh práce. Osoby se zdravotním postižením čelí mnoha překážkám při přístupu k zaměstnání. EHSV se domnívá, že Komise musí mít jasno v tom, jaké překážky existují a které je třeba řešit nejnaléhavěji. Dále musí zjistit, jak situaci zhoršila pandemie COVID-19. Doporučujeme, aby návrhu balíčku předcházela výzkum nebo průzkum, během něhož budou osoby se zdravotním postižením nebo jejich organizace odpovídat, co chtějí, aby se udělalo. EHSV se rovněž domnívá, že balíček opatření v oblasti zaměstnanosti by se měl zaměřit na schopnost přístupu ke kvalitnímu zaměstnání na otevřeném trhu práce včetně sociální ekonomiky a modelů zaměstnanosti podle projektu D-WISE, přičemž by měl zabránit dalšímu vylučování osob se zdravotním postižením, a měl by oslovit zejména ženy a mladé lidi se zdravotním postižením, kteří hledají práci. Cílem by nemělo být pouze zvýšit míru zaměstnanosti, nýbrž také umožnit osobám se zdravotním postižením dosáhnout díky placené práci lepšího sociálního statusu a finančního zázemí.

⁽⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1315/2013 ze dne 11. prosince 2013 o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě a o zrušení rozhodnutí č. 661/2010/EU (Úř. věst. L 348, 20.12.2013, s. 1).

4.1.4. Studie o sociální ochraně a službách pro osoby se zdravotním postižením v roce 2022, po níž budou následovat pokyny na podporu členských států při reformách sociální ochrany, a to se zaměřením na rámce pro posuzování zdravotního postižení. Studie by se měla zaměřit na sociální služby coby základ pro zajištění důstojného života osob se zdravotním postižením a na úlohu rodin a pečovateli. Pokyny by tudíž měly zdůraznit, že služby by měly být schopny naplnit jednotlivé potřeby osob se zdravotním postižením, měly by být etablovány v rámci komunity, a nikoli izolované, a doplňovat by je měly dostatečné příspěvky v invaliditě. Zásadní je, aby se pokyny k reformám sociální ochrany zabývaly vyššími životními náklady osob se zdravotním postižením a požadovaly po členských státech, aby byly flexibilnější a umožnily těmto osobám ponechat si příspěvky v invaliditě bez ohledu na jejich vlastní příjem nebo příjem jejich manžela či manželky nebo partnera. Osoby se zdravotním postižením by měly mít možnost hledat si zaměstnání nebo žít se svým partnerem či vstoupit s ním do manželství, aniž by byly finančně penalizovány.

4.1.5. Strategie pro odbornou přípravu justičních pracovníků se zaměřením na právní předpisy EU v oblasti zdravotního postižení, včetně Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Její součástí bude studie o procesních zárukách pro zranitelné dospělé osoby v trestním řízení a posouzení potřeby legislativních návrhů na podporu a ochranu zranitelných dospělých osob v souladu se strategií v oblasti práv obětí. Komise rovněž poskytne členským státům pokyny ohledně přístupu osob se zdravotním postižením ke spravedlnosti v EU. Bude podporovat členské státy při zvyšování účasti osob se zdravotním postižením jako odborníků v systému soudnictví. EHSV vítá tyto návrhy, které odrážejí doporučení, jež uvedl ve svém stanovisku (7). Oceňuje rovněž, že Komise vyzve Agenturu Evropské unie pro základní práva, aby přezkoumala situaci osob se zdravotním postižením, které žijí v ústavech, v souvislosti s násilím, zneužíváním a mučením. Tato opatření by měla také poskytnout vodítko k tomu, jak zajistit, aby osobám se zdravotním postižením nebyl odpírán přístup ke spravedlnosti nebo aby nebyly vystaveny průtahům z důvodu problémů spojených s přístupností, chybějící způsobilosti k právním úkonům, nedostatečné pomoci při podporovaném rozhodování nebo chybějící pomoci při komunikaci, jako je tlumočení do znakového jazyka. Osvědčené postupy týkající se podporovaného rozhodování by měly být shromažďovány v souladu s články 12 a 13 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Mohlo by být rovněž přínosné prozkoumat, jak členské státy provedly doporučení Komise ze dne 27. listopadu 2013 o procesních zárukách pro zranitelné osoby podezřelé nebo obviněné v trestním řízení (8).

4.1.6. Několik opatření v oblasti vzdělávání. Patří mezi ně podpora členských států při zajišťování pomocných technologií a poskytování přístupného digitálního vzdělávacího prostředí a obsahu v rámci akčního plánu digitálního vzdělávání 2021–2027. Komise také navrhuje soubor nástrojů pro inkluzi v oblasti předškolního vzdělávání a péče, který obsahuje zvláštní kapitolu o dětech se zdravotním postižením. V neposlední řadě Komise členským státům pomůže při dalším rozvoji jejich systémů vzdělávání učitelů s cílem odstranit nedostatky učitelů v oblasti zvláštních vzdělávacích potřeb a umožnit všem odborníkům v oblasti vzdělávání zvládnout rozmanitost a inkluzivní vzdělávání. EHSV je potěšen, že Komise uznává úlohu, kterou může EU hrát při podpoře inkluzivního vzdělávání, zejména elektronického vzdělávání, neboť studující se zdravotním postižením čelili během pandemie COVID-19 mnoha problémům s přístupností. EHSV by však rád zdůraznil, že kroky v oblasti odborné přípravy učitelů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami by se měly zaměřit také na vzdělávání učitelů v běžných vzdělávacích zařízeních, pokud jde o to, jak poskytovat inkluzivní výuku. Komise by měla podporovat začleňování inkluzivního vzdělávání a vybízet členské státy, aby do vzdělávacích zařízení podporujících začleňování přidělovaly pedagogy se vzděláním pro výuku dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Je třeba investovat do poskytování profesního poradenství osobám se zdravotním postižením ve vzdělávacích systémech a zlepšit jej.

4.1.7. V oblasti inkluzivních uměleckých a kulturních, sportovních, volnočasových a rekreačních činností zahrnujících cestovní ruch strategie posílí zapojení tím, že bude aktivní v několika oblastech. Konkrétně bude spolupracovat s běžnými sportovními organizacemi i se sportovními organizacemi pro osoby se zdravotním postižením, podporovat uměleckou tvorbu umělců se zdravotním postižením a využívat finanční prostředky EU k dalšímu zpřístupňování kulturního dědictví a umění osobám se zdravotním postižením.

4.1.8. EHSV lituje, že strategie postrádá ambice ohledně přijetí horizontální směrnice o zákazu diskriminace, která je v posledním desetiletí blokována v Radě. Neexistuje žádný skutečný plán, jak toto zablokování překonat nebo poskytnout alternativu, pokud by Rada nedospěla k dohodě.

4.1.9. EHSV by rovněž uvítal, kdyby byla větší pozornost věnována otázkám souvisejícím se zdravím. Strategie se zaměřuje na plán boje proti rakovině, což vítáme, je však velmi neurčitá ohledně duševního zdraví, přístupu k informacím o zdraví a poskytování zdravotní péče osobám se zdravotním postižením, které stále žijí v ústavech.

(7) Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 41.

(8) Úř. věst. C 378, 24.12.2013, s. 8.

5. Prosazování práv osob se zdravotním postižením v celosvětovém měřítku

5.1. Šestá kapitola strategie zahrnuje opatření související s prosazováním práv osob se zdravotním postižením v celosvětovém měřítku. Mezi hlavní opatření patří:

5.1.1. Posílení shromažďování údajů o osobách se zdravotním postižením v rámci humanitární pomoci financované EU, například podporou využívání krátkého souboru otázek Washingtonské skupiny. Jedná se o vynikající návrh, který reaguje na požadavky, které již dříve vznesl EHSV. Výbor by uvítal, kdyby se ve všech ohledech zlepšil sběr rozčleněných údajů, zejména pokud jde o osoby žijící v ústavech. EU by rovněž měla podporovat provádění Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a prosazovat celosvětovou ratifikaci.

5.1.2. Aktualizace souboru nástrojů souvisejících s „přístupem k rozvojové spolupráci EU založeném na právech, v němž jsou zahrnuta všechna lidská práva“ v roce 2021. Mělo by se tak stát nejen ve spolupráci s organizací zdravotně postižených v EU, ale také s vnitrostátními a místními organizacemi osob se zdravotním postižením se sídlem v zemích, kde se tyto investice realizují.

5.1.3. Zajištění systematického používání ukazatele Výboru pro rozvojovou pomoc OECD souvisejícího se zdravotním postižením ke sledování investic pro osoby se zdravotním postižením za účelem cíleného monitorování financování z EU. EHSV s potěšením konstatuje, že jeho návrh uvedený ve stanovisku SOC/616 (*) byl vzat v potaz.

6. Provádění strategie a jít příkladem

6.1. Sedmá a osmá kapitola strategie se týkají opatření souvisejících s prováděním strategie a toho, jak Komise za tímto účelem změní svou strukturu a způsob práce. Mezi hlavní opatření patří:

6.1.1. Každoroční výměna názorů s EHSV. EHSV s potěšením konstatuje, že jeho zapojení do provádění strategie bude formalizováno, a těší se na trvalou strukturovanou spolupráci. Rovněž je potěšen tím, že Komise bude také pořádat pravidelná setkání na vysoké úrovni s Evropským parlamentem, Radou a ESVČ za účasti organizací zastupujících osoby se zdravotním postižením.

6.1.2. Zřízení platformy pro zdravotně postižené, která nahradí skupinu na vysoké úrovni pro otázky zdravotního postižení. Platforma bude podporovat provádění strategie i vnitrostátních strategií týkajících se osob se zdravotním postižením. Spojí vnitrostátní kontaktní místa Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, organizace osob se zdravotním postižením a Komisi. Poskytne fórum pro diskusi o hodnocení OSN ohledně provádění této úmluvy ze strany členských států. EHSV vkládá do této nové struktury, která slibuje větší otevřenost a transparentnost než skupina na vysoké úrovni, velké naděje.

6.1.3. Obnovená strategie v oblasti lidských zdrojů na podporu přijímání a kariérních vyhlídek zaměstnanců se zdravotním postižením, včetně „kanceláře pro rozmanitost a inkluzi“, která bude dohlížet na vypracovávání a provádění opatření na podporu rozmanitosti a začleňování napříč Komisí. EHSV to považuje za jedno z nejslibnějších opatření v rámci strategie a doufá, že povede ke skutečnému růstu přijímání osob se zdravotním postižením do institucí EU. EHSV rovněž s potěšením konstatuje, že Komise bude aktualizovat cílenou komunikační a informační strategii úřadu EPSO a posílí podávání zpráv vedoucích pracovníků všech útvarů Komise o rozmanitosti a přiměřenou úpravu pro zaměstnance se zdravotním postižením.

6.1.4. Zlepšení přístupnosti všech služeb Komise v oblasti audiovizuálních sdělení a grafického designu do roku 2023. EHSV tento krok vítá a vyzývá Komisi, aby spolupracovala s odborníky na přístupnost s cílem zajistit co nejvyšší úroveň přístupnosti.

6.1.5. Zajištění přístupnosti všech nově obsazených budov Komise. Komise rovněž zajistí přístupnost míst, kde se pořádají akce Komise, a to, aby do roku 2030 všechny budovy Komise splňovaly evropské normy přístupnosti. EHSV naléhavě vyzývá Komisi, aby toto bez výjimky splnila.

6.1.6. Vypracování strategie pro sběr údajů, v jejímž rámci budou odpovídajícím způsobem řízeny členské státy a která poskytne analýzu stávajících zdrojů údajů a ukazatelů, včetně správních údajů. EHSV zdůrazňuje potřebu shromažďovat rozčleněné údaje, případně s využitím krátkého souboru otázek Washingtonské skupiny, jak je již zmíněno ve strategii.

(*) Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 41.

6.1.7. Zveřejnění rámce pro sledování cílů a opatření této strategie, po kterém bude následovat vypracování nových ukazatelů zdravotního postižení a v roce 2024 vyhotovení zprávy o strategii, v níž bude posouzen pokrok při jejím provádění a v případě potřeby aktualizovány její cíle a opatření. EHSV, a zejména jeho skupina pro otázky zdravotního postižení, jsou připraveny podpořit Komisi při navrhování tohoto rámce, spolu s organizacemi osob se zdravotním postižením. EHSV je potěšen, že bylo stanoveno datum zprávy o provádění, které je načasováno tak, aby Komisi umožnilo napravit případné nedostatky během trvání strategie.

V Bruselu dne 7. července 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG
